

Obsah

Předmluva	V
O autorovi	VII
Seznam použitých zkratk	XIX

I. Obecná část. Institucionální právo

1. Historie a perspektivy	3
1.1 Pojem Evropa	3
1.2 Myšlenka sjednocené Evropy před 2. světovou válkou	3
1.3 Předkomunitární Evropa 1945–1950	4
1.4 Komunitární Evropa (1952–1992)	4
1.4.1 Etapy	4
1.4.2 Komunitární zkušenosti	6
1.4.3 Evropská politická spolupráce	7
1.5 Komunitárně – unijní Evropa (1992–2009)	7
1.6 Unijní Evropa (od 2009)	8
1.7 Perspektivy	9
1.8 Jiné formy evropské integrace	11
2. Základy Evropské unie	15
2.1 Povaha Evropské unie	15
2.2 Právní subjektivita EU	16
2.2.1 Právní subjektivita EU podle mezinárodního práva	17
2.2.2 Právní subjektivita EU podle práva EU	17
2.2.3 Právní subjektivita ESAE	17
2.3 Hodnoty	18
2.3.1 Demokracie	18
2.3.2 Společenství práva	19
2.4 Cíle	20
2.5 Členství	20
2.5.1 Obsah členství	21
2.5.2 Výjimky z jednotného obsahu členství v EU	21
2.5.3 Přistoupení	22
2.5.4 Vystoupení	23
2.5.5 Vyloučení	23
2.5.6 Pozastavení práv	23
2.6 Občanství EU	24
2.7 Symboly	25
3. Pravomoci	27
3.1 Svěřené pravomoci a jejich výkon	27
3.1.1 Výlučné pravomoci EU	28

3.1.2	Sdílené – nevýlučné pravomoci	29
3.1.3	Koordinační, podpůrné a doplňkové pravomoci EU	31
3.1.4	Pravomoci členských států a právo EU	31
3.2	Druhy pravomocí podle způsobu jejich vertikálního přidělení	32
3.3	Horizontální vymezení pravomocí	34
4.	Orgány Evropské unie	36
4.1	Typologie orgánů EU	36
4.2	Horizontální pravidla pro orgány EU	37
4.3	Evropská rada	38
4.3.1	Složení	38
4.3.2	Pravomoci	38
4.3.3	Fungování	39
4.4	Rada	39
4.4.1	Složení	39
4.4.2	Fungování	40
4.4.3	Pravomoci	50
4.5	Evropská komise	43
4.5.1	Složení	43
4.5.2	Fungování	44
4.5.3	Pravomoci	45
4.6	Evropský parlament	46
4.6.1	Počet poslanců	46
4.6.2	Volební systém	47
4.6.3	Status poslanců EP	48
4.6.4	Fungování	48
4.6.5	Pravomoci	50
4.7	Evropský ombudsman – veřejný ochránce práv	52
4.8	Evropský soudní dvůr	52
4.9	Evropská centrální banka	52
4.10	Účetní dvůr	52
4.11	Hospodářský a sociální výbor	53
4.12	Výbor regionů	53
4.13	Výbor pro zaměstnanost	53
4.14	Evropský inspektor osobních údajů	54
4.15	Finanční orgány	54
4.16	Interinstitucionální pomocné orgány	54
4.17	Agentury	55
4.18	Transparentnost a přístup k dokumentům	56
4.19	Jazyky	58
4.20	Sídlo orgánů	59
4.21	Personál	59
4.22	Výsady a imunity	59
4.23	Financování EU	60
4.23.1	Víceletý finanční rámec	61

4.23.2	Rozpočet EU	61
4.23.3	Rozpočtové pravomoci	62
5.	Systém evropského práva	63
5.1	Pojem	63
5.2	Povaha	63
5.3	Věcná působnost – předmět evropského práva	64
5.4	Osobní působnost	64
5.4.1	EU a její orgány	64
5.4.2	Členské státy a jejich orgány	65
5.4.3	Ostatní subjekty	65
5.5	Územní působnost	66
5.6	Časová působnost	67
6.	Prameny evropského práva a jejich přijímání	69
6.1	Typologie a hierarchie	69
6.2	Primární právo	70
6.2.1	Součástí primárního práva	70
6.2.2	Vzájemné vztahy mezi součástmi primárního práva	70
6.2.3	Proces přijímání a revize primárního práva	73
6.3	Nepsané prameny práva	74
6.3.1	Obecné zásady právní	74
6.3.2	Základní lidská práva	78
6.3.3	Strukturální principy fungování EU	84
6.4	Vnější smlouvy	88
6.4.1	Pravomoc k uzavírání vnějších smluv	88
6.4.2	Procesní pravidla	89
6.5	Sekundární právo	90
6.5.1	Druhy sekundárních aktů	90
6.5.2	Proces přijímání a revize sekundárního práva EU	95
6.5.3	Harmonizace právních řádů členských států EU	98
6.5.4	Sekundární právní akty ve vnějších vztazích EU	103
6.6	Terciární právo	103
6.7	Platnost, závaznost a účinnost pramenů evropského práva	103
6.7.1	Platnost	103
6.7.2	Závaznost	104
6.7.3	Účinnost	105
6.8	Formální náležitosti právních aktů	105
6.8.1	Označení	105
6.8.2	Právní základ, odůvodnění a odkazy	106
6.8.3	Uveřejnění a oznámení	108
7.	Uplatňování evropského práva	110
7.1	Uplatnění práva EU orgány EU	110
7.1.1	Normotvorba	110

7.1.2	Operativní a kontrolní aplikace	111
7.1.3	Sankce	111
7.2	Delegace uplatnění evropského práva na členské státy	112
7.2.1	Prováděcí předpisy	112
7.2.2	Operativní a kontrolní aplikace	113
7.2.3	Sankce	113
7.3	Zásady uplatnění práva EU vůči právu členských států	114
7.3.1	Přímá použitelnost	115
7.3.2	Přednost	117
7.3.3	Přímý účinek	121
7.3.4	Nepřímý účinek	127
7.3.5	Odpovědnost členského státu za škodu způsobenou jednotlivci porušením práva EU	128
7.3.6	Vztah mezinárodních smluv členských států k právu EU	130
7.4	Výklad práva EU	130
8.	Soudní kontrola	133
8.1	Soudní dvůr	133
8.1.1	Složení	133
8.1.2	Fungování a metody práce	134
8.1.3	Úloha a pravomoci	135
8.2	Tribunál	135
8.2.1	Organizace a fungování	135
8.2.2	Příslušnost	136
8.3	Specializované soudy	136
8.4	Některé procesní instituty	136
8.5	Druhy řízení před ESD	138
8.5.1	Spory	138
8.5.2	Nesporná řízení	139
8.6	Žaloba na porušení Smluv	139
8.6.1	Aktivní legitimace	140
8.6.2	Předsoudní fáze	140
8.6.3	Soudní fáze	140
8.6.4	Znaky porušení Smluv	141
8.6.5	Účinky rozhodnutí o porušení	142
8.7	Žaloba na neplatnost	142
8.7.1	Podmínky přípustnosti	143
8.7.2	Důvody neplatnosti	145
8.7.3	Účinky rozhodnutí o neplatnosti	146
8.7.4	Žaloba na neplatnost rozhodnutí o porušení hodnot EU	146
8.7.5	Námítka protiprávnosti	146
8.8	Žaloba na nečinnost	147
8.8.1	Přípustnost	147
8.8.2	Řízení	147
8.9	Žaloba o náhradu škody	148

8.9.1	Podmínky odpovědnosti	148
8.9.2	Řízení o náhradu škody	150
8.10	Zaměstnanecké věci	151
8.11	Rozhodčí řízení	151
8.12	Řízení o předběžných otázkách	151
8.12.1	Předmět předběžné otázky	152
8.12.2	Přípustnost předběžné otázky	152
8.12.3	Aktivní legitimace: pojem soudu členského státu	153
8.12.4	Možnost položit předběžnou otázku	154
8.12.5	Povinnost předložit předběžnou otázku	154
8.12.6	Řízení	156
8.12.7	Účinek rozhodnutí	156
8.12.8	Časová působnost rozhodnutí	157
8.13	Řízení o posudku	157
8.13.1	Řízení o posudku podle SFEU	157
8.13.2	Řízení o posudku podle SESAE	158
8.14	Vztahy mezi jednotlivými řízeními	158
8.14.1	Autonomie jednotlivých druhů řízení	158
8.14.2	Překryv právních prostředků	159

II. Zvláštní část. Hmotné právo

9.	Základy vnitřního trhu	165
9.1	Druhy regionální ekonomické integrace obecně	165
9.2	Metody integrace EU a historie jejich používání	167
9.3	Základní vztahy společných svobod a politik	169
9.4	Obrácená diskriminace	169
10.	Volný pohyb zboží	172
10.1	Historie pohybu zboží v celní unii EU	172
10.2	Věcná působnost: pojem zboží	173
10.3	Územní působnost volného pohybu zboží	174
10.4	Zboží ve volném oběhu	174
10.5	Fiskální překážky	175
10.5.1	Opatření s rovnocenným účinkem clům	176
10.5.2	Zákaz vnitřního diskriminačního zdanění	176
10.6	Kvantitativní překážky	177
10.6.1	Opatření s účinkem kvantitativním omezením – ORUKO	177
10.6.2	Výjimky ze zákazu kvantitativních překážek	179
10.7	Technické předpisy a normalizace	184
10.7.1	Normalizace	184
10.7.2	Certifikace	185
10.7.3	Prevence EU proti technickým překážkám obchodu	185
11.	Volný pohyb osob	188

11.1	Osobní působnost: beneficianti	189
11.2	Věcná působnost: obsah práva volného pohybu a pobytu	190
11.3	Výjimky ze zákazu omezování volného pohybu osob	193
11.3.1	Výjimky primárního práva	193
11.3.2	Kategorické požadavky	196
11.3.3	Dočasná omezení z přístupových smluv	197
11.3.4	Výluky – omezení věcné působnosti	197
11.4	Kolize volného pohybu osob za ekonomickým účelem s jinými svobodami vnitřního trhu	198
12.	Volný pohyb pracovníků	200
12.1	Osobní působnost: beneficianti	200
12.1.1	Pracovník	200
12.1.2	Rodinní příslušníci	202
12.2	Specifická práva pracovníka na volný pohyb a pobyt	202
12.2.1	Zákaz omezení přístupu k zaměstnání	202
12.2.2	Nediskriminace v zaměstnání	203
12.3	Sociální politika	204
12.3.1	Sociální zabezpečení	205
12.3.2	Pracovní právo	206
12.3.3	Sociální dialog	209
13.	Svoboda usazování	210
13.1	Věcná působnost: pojem a obsah práva usazování	210
13.2	Výjimky z práva usazování	211
13.3	Osobní působnost: beneficianti	212
13.3.1	Fyzické osoby	212
13.3.2	Právnícké osoby	212
13.4	Překážky svobodě usazování a jejich odstraňování	214
13.4.1	Diskriminační podmínky usazování	214
13.4.2	Nediskriminační omezení usazování	215
13.4.3	Usazování právníckých osob	218
14.	Volný pohyb služeb	224
14.1	Věcná působnost: pojem služby	225
14.2	Osobní působnost: beneficianti	225
14.3	Překážky volného pohybu služeb a jejich odstraňování	226
14.3.1	Pojem překážky	226
14.3.2	Druhy překážek	227
14.3.3	Nástroje odstraňování překážek	227
14.4	Výjimky ze zákazu omezování volného pohybu služeb	227
15.	Evropský finanční prostor	229
15.1	Volný pohyb kapitálu	229
15.1.1	Zásady	229

15.1.2	Výjimky	230
15.2	Hospodářská a měnová unie (HMU)	231
15.2.1	Koordinace hospodářských politik členských států	232
15.2.2	Společná měna	232
15.2.3	Instituce HMU	234
15.3	Liberalizace finančních služeb	236
16.	Soutěžní politika	238
16.1	Význam, cíle a součásti soutěžní politiky	238
16.2	Základní pojmy: podnik a relevantní trh	239
16.2.1	Podnik	239
16.2.2	Relevantní trh	240
16.3	Zákaz dohod narušujících soutěž	241
16.3.1	Pojem dohody	242
16.3.2	Forma dohody	242
16.3.3	Citelné omezení soutěže	243
16.3.4	Lokalizace protisoutěžní dohody na vnitřním trhu	244
16.3.5	Dopad na obchod mezi členskými státy (tzv. mezistátní klauzule)	244
16.3.6	Výjimky ze zákazu	245
16.4	Dominantní postavení a jeho zneužití	246
16.4.1	Dominantní postavení	246
16.4.2	Zneužití dominantního postavení	247
16.5	Aplikace čl. 101 a 102 SFEU	248
16.5.1	Principy aplikace	248
16.5.2	Vztah Komise a národních soutěžních orgánů	249
16.5.3	Procesní aspekty	250
16.6	Spojování podniků	252
16.6.1	Pojem spojování podniků	252
16.6.2	Pravomoc Komise	253
16.6.3	Dovolenost spojování podniků	254
16.6.4	Procesní pravidla	254
16.7	Soutěžní pravidla pro členské státy	256
16.7.1	Povinnost členských států neohrožovat legislativou soutěž mezi podniky	256
16.8	Národní monopoly, veřejné podniky a pravidla soutěže	256
16.8.1	Státní monopoly obchodní povahy	256
16.8.2	Podniky s veřejným vlivem	258
16.9	Veřejné podpory	261
16.9.1	Pojem podpory neslučitelné s vnitřním trhem	262
16.9.2	Dopad na soutěž a obchod mezi členskými státy (mezistátní klauzule)	262
16.9.3	Výjimky z obecné zásady neslučitelnosti	263
16.9.4	Přezkum veřejných podpor v EU	264
16.9.5	Sankce: refundace podpor	265

16.10 Veřejné zakázky	265
17. Prostor svobody, bezpečnosti a práva	268
17.1 Kontroly na hranicích, vízová, azylová a přistěhovalecká politika	268
17.1.1 Společná pravidla překračování vnějších hranic	269
17.1.2 Boj s nelegální migrací	269
17.1.3 Společná vízová politika	270
17.1.4 Řízená mimoazylová imigrace	270
17.1.5 Společný azylový systém	270
17.1.6 Výměnný informační systém mezi členskými státy	271
17.2 Soudní spolupráce v občanskoprávních věcech	271
17.2.1 Právo rozhodné	271
17.2.2 Určování soudní příslušnosti	272
17.2.3 Uznávání a výkon soudních a mimosoudních rozhodnutí	272
17.2.4 Další procesní instituty	273
17.3 Soudní spolupráce v trestních věcech	273
17.3.1 Minimální harmonizace trestního práva	274
17.3.2 Vzájemné uznávání rozhodnutí justičních orgánů	274
17.3.3 Harmonizace dalších trestních procesních institutů	275
17.3.4 Policejní spolupráce v trestních věcech	275
17.3.5 Konkrétní oblasti spolupráce	276
17.3.6 Ochrana osobních údajů	278
17.4 Základní práva	278
17.4.1 Boj proti nelidskému zacházení	279
17.4.2 Boj proti diskriminaci	279
17.4.3 Práva dětí	279
18. Politiky EU – přehled	280
18.1 Horizontální – obecné požadavky na politiky EU	280
18.2 Vnitřní politiky EU	280
18.2.1 Soutěžní politika	280
18.2.2 Ochrana spotřebitele	281
18.2.3 Společná zemědělská politika a rybolov	281
18.2.4 Regionální politika	281
18.2.5 Dopravní politika	282
18.2.6 Transevropské sítě	282
18.2.7 Hospodářská a měnová politika	282
18.2.8 Sociální politika	282
18.2.9 Politika zaměstnanosti	282
18.2.10 Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	282
18.2.11 Průmysl	283
18.2.12 Životní prostředí	283
18.2.13 Energetika	283
18.2.14 Ochrana zdraví	284

18.2.15	Kultura	284
18.2.16	Sport	284
18.2.17	Vzdělávání.	284
18.2.18	Cestovní ruch	285
18.2.19	Civilní ochrana	285
18.2.20	Správní spolupráce	285
18.2.21	Prostor spravedlnosti, bezpečnosti a práva	285
18.3	Společné vnější politiky	285
18.3.1	Zásady, cíle a nástroje vnějších vztahů EU	286
18.3.2	Vnější pravomoci EU	286
18.3.3	Obecné institucionální aspekty vnějších vztahů	286
18.3.4	Společná obchodní politika	287
18.3.5	Rozvojová spolupráce	288
18.3.6	Humanitární pomoc.	288
18.3.7	Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi	288
18.3.8	Evropská politika sousedství	289
18.3.9	Přidružení	289
18.3.10	Rozšiřování	290
18.3.11	Společná zahraniční a bezpečnostní politika.	290
Prameny		296
Věcný rejstřík		299